

אוצרות להודות נתן

מתוך אוצר הגליונות שהשאיר רבינו זיע"א



כתובות



מנחות



שבת



מועד קטן



תרומות



ברכות



אבן עזר הלכות קידושין



יורה דעה הלכות עזקה



יורה דעה הלכות בשר בחלב

מתוך צוואת רבינו זצוק"ל

Handwritten text in Hebrew script.

"וכל מי שיעזר להדפסת הספרים תהא לו לזכות גדולה בזה ובבא"

Handwritten text in Hebrew script.

"וכל מי שיתן סמך להדפסת הספרים

אודה לו למלך ישר בעוה"י וכל לש רצון הבורא"

מתוך צוואת רבינו זצוק"ל:

"וכן כל מה שכתוב על גליונות הספרים שלי, ויברקן את הספרים אהת לאהת להעתיק את הכתוב על הגליון"

מך הכל
כ- 3000
מספרים מרוקים
וכ- 50,000 מריקות

אוצרות להודות נתן

מתוך אוצר הגליונות שהשאיר רבינו זיע"א



הלכות מלכים



הלכות ביאת מקדש



הלכות תלמוד תורה

ספרי הראשונים והאחרונים



ספר הישר לרבינו תם



שו"ת שאילת יעב"ץ



חירושי המאירי



גבורות שמונים



רבי יעקב איברי



שו"ת אבני נר



ארוחות צדקים



חמ סובר

נדר בעת צרה שילמוד סך מסוים של דפי גמרא – וכעת קשה לו לקיים נדרו

נשאלתי, במי שנדר בעת צרה שהיתה אשתו חולה שילמוד מספר מסויים דפים גמרא במשך שנה אחת – וכעת קשה לו לקיים נדרו אם מהני התרה.

ולכאורה בנודר בעת צרה אין מתירין לו כמבואר ברמ"א (יו"ד סי' רכ"ח סמ"ה), אלא שהפתחי תשובה שם [ס"ק מ"ג] הביא מהרלב"ח [ס"ג] דדוקא אם נדר על תנאי הוא נודר בעת צרה, וכגון שאמר שאם יציל את יעשה כך וכך, אבל אם לא התנה כן לא הוא כנודר בעת צרה, וכאן היה המעשה שלא התנה – ומי"א לא רציתי לסמוך על סברא זו בלבד מכיון שמסתימת דברי שאר הפוסקים לא נמצא כן.

ומה שהביא הרלב"ח ראייה מיעקב אבינו שאמר אם יהיה אלקים עמדי ועל כן רק בכהאי

גוונא שעשה תנאי הוי נודר בעת צרה, לכאורה אין זה ראייה מוכרחת דאף אם אינו מתנה מ"מ כונתו שבזכות קבלת הנדר יציל והוי כנדר שנדר לאלקי ישראל, דהא מהאי טעמא אין מתירין נדר של עת צרה משום שנדר אדעתא דהקב"ה ואולי אין הקדוש ברוך הוא מסכים, ואף שאינו מתנה שאם לא יציל לא יהא נדר, היינו משום שאינו רוצה שיהא כתורה על דבר קבלת דבר מצוה – וגם הרלב"ח בעצמו לכאורה לא קבע בזה מסמרות וכנראה בלשון ח"י רע"א ביו"ד שם – ועל כן פסקתי שילמוד מה שנדר אלא שילמוד במהירות בלי רש"י, ומלבד זה יתיר נדרו מכיון שלומד בלא רש"י ועל ידי המהירות לא יבין לפעמים וכתב בשו"ע הרב (הל' תלמוד תורה פ"ב ה"א) ובמג"א (סי' נ' סק"ב) דבתורה שבעל פה לא הוי לימוד אלא כשבוין, ומ"מ בצירוף שניהם ליכא למימש שלמדי, ותו לא מידי.

(שו"ת להורות נתן חלק טז – פסקים קצרים סימן נה)

המשך "שיח מוהר"ן"

תקלה לידי צדיקים, נאמר לאו דוקא במידי דאכילה, אלא גם בדיני ממונות ושאר דברים. והשתא אתי שפיר טובא, דהרשב"ם דס"ל דאין הקב"ה מביא תקלה לידי צדיקים בשום דבר, התיר לעצמו ללכת בשפלות עינים, ולא חשש שמא יכשל באיסור כלאים, דהיה מובטח שהקב"ה יצילהו מן התקלה, וכך היה באמת, ששלחו לו מן השמים בדרך נס את ר"ת אחיו שהצילו מלעלות על הקרון, אבל ר"ת שסובר שכלל זה הוא רק במידי דאכילה, אמר לו אל תהי צדיק הרבה, שבוה אין לך לסמוך על צדקתך שלא תבשל, שהרי כלאים אינם מידי דאכילה.

והזיין מהכא שאין הקב"ה מביא תקלה לידי צדיקים, ובשביל זה לא צריכים להיות צדיקים גדולים, אלא אפילו אדם פשוט שהקב"ה רואה שהוא רוצה להיות ת"ח וירא שמים, הקב"ה מסייע בידו, וכמו שאמרו חז"ל (שבת קד.) הבה ליטרה מסייעין אותו, וכשרואים בשמים בחור שרוצה להיות תלמיד חכם וירא שמים, מסייעין לו. וכבר אמרתי לכם כמה פעמים, דאיתא במס' מכות (:) בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, והכוונה, דהכל תלוי לפי חוזק הרצון שיש לו לאדם, אם יש לו רצון גדול מוליכין אותו בתוקף גדול כפי רצונו, ואם יש לו רצון קטן אזי מוליכין במדריגה קטנה. וזהו הכוונה, בדרך שאדם רוצה לילך, ובאותה דרך ואופן שיש לו רצון לילך, לפי זה מוליכין אותו, ומקבל הכל לפי רצונו, קטן או גדול. וזהו מוסר השכל שילמוד התורה אינו דבר קשה, וקודם שמתחילים ללמוד נראה הדבר קשה מאד, וכשמתחילים ללמוד רואים שהכל נעשה תענוג ורוחי שאי אפשר לתארו.

וכבר פירשנו הכתוב (עמוס ה, יא) הנה ימים באים נאם ה' והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דבר ה' וגו'. ויש לתמוה, לשם מה כתב הנביא איזה רעב לא יהיה, דהיינו לא רעב ללחם ולא צמא למים, הרי הוה ליה למימר איזה רעב יהיה, דהיינו לדבר ה'. ברם נראה לפרש, דהנה בעניני גשמיים, אדם רעב אוכל פרוסת לחם, ואם עדיין לא שבע, אוכל הוא עוד פרוסה ועוד פרוסה עד שנעשה שבע, כמו כן אדם שהוא צמא, שותה הוא כוס מים, ואם עדיין לא רוה, שותה הוא עוד כוס ועוד כוס עד שנסתלק צמאונו, אבל יש לדבר בגול מסוים עד כמה יוכל לאכול או לשתות. נמצא שבעניני לחם ומים כמה שאוכל ושותה ביותר נעשה פחות רעב ופחות צמא ורעבונו וצמאונו פחות והולך. לא כן בעניני רוחניים, שכל כמה שלומדים, רוצים יותר ללמוד, ואדם הלומד חצי שעה ברציפות, ורואה כמה טוב הדבר, ומגריש מתיקות ונעימות התורה, הרי הוא לומד עוד חצי שעה ועוד שעה וכן הלאה, וכמה שלומדים יותר, רוצים ללמוד יותר ויותר. וזה שאמר הנביא "והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים" לא ברעבון וצמאון ללחם ומים שכל שאוכל ושותה יותר נהיה פחות רעב, אלא רעב כענין "לשמוע את דבר ה'" שכל כמה שילמודו תורה יבקשו ללמוד עוד ועוד.

ואוסף לכם ד"ת בפרשת השבוע (חיי שרה כד, א) ואברהם זקן בא בימים וה' ברח את אברהם בכל וגו'. ודרשו חז"ל (יובל כח) מימיהם של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם, אברהם אבינו זקן ויושב בישיבה היה שנאמר ואברהם זקן בא בימים, יצחק אבינו זקן ויושב בישיבה היה שנאמר

(תולדות כו, א) ויהי כי זקן יצחק, יעקב אבינו זקן ויושב בישיבה היה שנאמר (ויחי מות, י) ועיני ישראל כבדו מזוקן. וצריך ביאור לשון הגמרא "מימיהם של אבותינו" דהיינו שכל ימיהם תמיד עסקו בתורה, והביאו ראייה לדבריהם שנאמר "ואברהם זקן בא בימים", וכן יצחק ויעקב נאמרו זקן, וקשה מה ראייה איכא בזה שהאבות למדו תורה כל ימי חייהם, ואולי רק בקצותם עסקו בתורה, ומהיכן הראייה שמימיהם של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם. ונראה לפרש הכוונה, דהנה יש אדם שבצעירותו חושב 'שמח בחור בילדותך' ואינו לומד תורה, וכסבור שילמוד תורה כשיזקין, אבל באמת מי שלא השקיע והשריש בנפשו את תענוג לימוד התורה בעודו צעיר לימים, והתרגל להיות הולך בטל, שוב לא ילמוד גם לעת זקנותו. ולכן כשנראה רואים שהתורה משבחת את אברהם אבינו שעסק בתורה לעת זקנותו, שנאמר ואברהם זקן בא בימים, וכן יצחק ויעקב, א"כ מוכרח שגם בצעירותו ישב ועסק בתורה, ושפיר הביאו ראייה שמימיהם של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם.

הקב"ה יעזור שכולכם תגדלו ותהיו תלמידי חכמים גדולים וצדיקים, וכעת אנו עומדים בפתחו של חודש כסלו שהוא חודש הנסים והנפלאות, הרחמן הוא יעשה לנו נסים ונפלאות כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, ונושע בכל מיני ישועות, בני חיי ומזוני, ונזכה לראות בקרוב בימינו בביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

(מוצ"ש חיי שרה – מברכין כסלו שנת תשס"ז – שיחה לתלמידי הישיבה מושב גבעת יערים)

פריי בעתו

פנינים יקרים מהספר החדש על מסכת ברכות – לפי סדר הלימוד של 'דרשו'

בקטן ששכח להתפלל מנחה, ובערב נעשה בר מצוה אם צריך להשלים

תא שמע דאמר רב הונא בר יהודה אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן טעה ולא התפלל מנחה מתפלל ערבית שתים (ברכות כו.).

יש לעיין בקטן ששכח להתפלל מנחה, ובערב נעשה בר מצוה, אם חייב להשלים בערב את תפלת המנחה ששכח בקטנותו. נראה פשוט דחייב להשלים, דמה שנעשה גדול אינו גורע מהחייב שהיה מוטל עליו בקטנותו, וכיון שאם היה קטן היה חייב להשלים משום חנוך, אם כן גם כשנעשה גדול לא נגרע חיובו. ולא מביעא למאי דנראה דעת תוס' לקמן (מח): ד"ה עד שיאכל, דקטן שהגיע לחנוך נקרא מחוייב דרבנן, והיינו משום שהחייב חל על עצמו עיין שם, אם כן ודאי אמרינן דחייב זה לא פקע ממנו גם לאחר שגדל, וחייב להשלים מה שהחסיר בקטנותו, דאטו משום שנעשה גדול נגרע מהחייב שחל עליו בזמן קטנותו.

וכן ראיתי בס' ציונים לתורה (כלל י"ב) בשם חכם אחד, לעיין קטן שנתגדל בימי הספירה, דחייב חנוך שהיה עליו בקטנותו לא פקע בגדלותו, והגאון המחבר ז"ל דן שם דחייב חנוך אינו אלא בקטן ולא בגדול

יפה נדרשת

"יצאית צדיק מן העיר עושה רועים" - שגורם התעוררות רבתי שירבו במעשים טובים

ויצא יעקב מבאר שבע ויגך הקנה (מח, י). פירש"י, מגיד שיציאת צדיק מן העיר עושה רועים, שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה, יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה.

שמעתי ממשמשו בקודש של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"א מבעלזא זי"ע, שפעם ביקש ממנו אדמו"ר זי"ע שכיון שהוא רוצה לנוח מעט, לכן הוא מבקש ממנו שיעורר אותו בעוד רבע שעה בדיוק, וחשש אדמו"ר זי"ע שזמן יחוס עליו הממשמש ולא יעוררו, לכן אמר לו בהאי לישנא, תדע שבאם לא תעורר אותי בזמן שביקשתי ממך, הנך מביא אותי ואת כל העולם כולו בסכנה גדולה, עכ"ד.

ולכאורה הוא תמיהה גדולה, וכי מה החסרון אם הצדיק יישן קצת יותר מכדי לימודו, הרי תמיד היה ישן פחות משנית הסוס, והיה מתעורר מיד ונוטל את ידיו וחוזר לעבודתו הקדושה, ומה יהיה אם היה ישן עכשיו מעט יותר. ואחרי כמה שנים נזכרתי בדברי חז"ל בסנהדרין (ע"א) שינה לרשעים הנאה

להם והנאה לעולם, שינה לצדיקים רע להם ורע לעולם, ופירש"י "רע להם, שאין עוסקים בתורה ורע לעולם שהתורה שהם עוסקים בה מגינה על הדור וכשהם מתבטלים פורענות באה לעולם" עכ"ל. ורואים מזה חידוש גדול, שבשעה שהצדיק ישן אזי ח"ו פורענות באה לעולם, כי תורתו אינה מגינה על הדור, ודוקא כשישן לפי ההכרח עושה שפיר, אבל אם ישן יותר ממה מכדי חיותו אסור, וזה שמסכן את כל העולם כי ח"ו פורענות באה לעולם.

ובזה יש לפרש מקרא קודש (ויצא מח, י) ויצא יעקב מבאר שבע ויגך חרנה, פירש"י, מגיד שיציאת צדיק מן העיר עושה רועים, שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה, יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה. ויש לדקדק אומרו "עושה רועים", שרועים הוא דבר הניכר לעין, והלא יציאת צדיק מן העיר הוא ההעדר, ואך שייך בזה הלשון "עושה רועים".

ברם הכוונה בזה, שכל זמן שהצדיק בעיר הכל סומכים על צדקת הצדיק, ויודעים כי הצדיק הוא עוסק בעבודת ה' יומם ולילה והוא המגין על העולם, וע"כ ישנם החושבים